

VENDIM
Nr. 18, datë 23.4.2013

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Xhezair Zaganjori	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtar e	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Admir Thanza	anëtar i	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtar e	“	“

me sekretare Elta Milori, në datën 17.1.2013 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore, me dyer të hapura, çështjen nr. 51/24 Akti, që i përket:

KËRKUES: Shoqëria “Ndërtim Montim Patos” sh.a.;

Shoqëria “Rubin Petrol Patos” sh.a.,

të përfaqësuar nga avokate Irena Reso, me prokurë të posaçme.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Saimir Vrioni, i përfaqësuar nga avokati Bashkim Asllani, me deklaram në seancë plenare.

Altin Vrioni, Grabon Vrioni, Servete Tirana (Vrioni), Hedije Hoxha (Vrioni), Zija Vrioni, Arshi Vrioni, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi, si i papajtueshëm me Kushtetutën, i vendimit nr. 00-2012-1815 (292), datë 31.5.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 16/2, 41/1, 42, 131/f dhe 132/1 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 6 i Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut; nenet 27, 28, 29 dhe 30 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes, Altina Xhoxhaj, përfaqësuesen e kërkuësve, e cila kërkoj pranimin e kërkesës, përfaqësuesin e subjektit të interesuar, Saimir Vrioni, i cili kërkoj rrëzimin e kërkesës dhe, pasi shqyrtoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Me vendimin nr.2, datë 19.12.1995, Komisioni i Kthimit dhe Kompensimit të Pronave ish-pronarëve (KKKP), pranë Këshillit të Rrethit Fier, ndër të tjera, ka vendosur: “1. Të njohë pronësinë e ish-pronarit, të ndjerit Kahreman Vrioni, mbi një sipërfaqe toke bujqësore prej 231 ha, e ndodhur në fshatin Grize-Godolesh, Bashkia Patos, me kufizime: V - me rrugë, L - me rrugë, J - me rrugë dhe P - me tokë bujqësore. 2. Trashëgimtarët ligjorë: 1) Servete Tirana, 2) Hedije Hoxha, 3) Demir Vrioni, 4) Zija Vrijoni dhe 5) Arshi Vrioni, të cilët gëzojnë në pjesë të barabarta nga 1/5, të marrin pjesë në aksione në ndërmarrjen e Ndërtim Montimit Patos dhe Rrugë Bazamenteve Patos¹, si pronarë të tokës me vlerën e saj. Për ndërmarrjen e Ndërtim Montimit Patos 30.980 m² dhe ndërmarrjen e Rrugë Bazamenteve Patos

¹ Në procesin gjyqësor me emrin tregtar “Rubin Petrol Patos” sh.a.

18.221 m²”. Ky vendim është kundërshtuar në gjykatë nga shoqëria “Ndërtim-Montim Patos” sh.a. dhe “Rubin Petrol Patos” sh.a.

2. Me vendimin nr. 1522, datë 21.12.2001, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier ka vendosur: *“Pranimin e padisë së palës paditëse “Ndërtim Montim Patos” sh.a. dhe “Rubin Petrol Patos” sh.a., ndaj palës së paditur, KKKP-së pranë Prefekturës së Qarkut Fier, Servete Tirana, Arshi Vrioni, Hedije Hoxha, Altin Vrioni, Zija Vrioni, Sonja Vrioni, Grabon Vrioni e Saimir Vrioni, duke kundërshtuar pikën 2 të vendimit nr.2, datë 19.12.1995 të KKKP-së pranë ish-Këshillit të Rrethit Fier. Lënien në fuqi të pikave të tjera të vendimit të mësipërm të KKKP-së”*. Ky vendim ka marrë formë të prerë në datën 10.5.2002.

3. Në datën 7.1.2008, pala e paditur në procesin civil, Altin Vrioni, Saimir Vrioni, Grabon Vrioni, Servete Tirana (Vrioni), Hedije Hoxha (Vrioni), Zija Vrioni e Arshi Vrioni, i janë drejtuar Gjykatës së Lartë, me kërkesë për rishikimin e vendimit civil nr. 1522, datë 21.12.2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier.

4. Me vendimin nr. 00-2012-1815 (292), datë 31.5.2012, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur: *“Prishjen e vendimit nr. 1522, datë 21.12.2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier dhe dërgimin e çështjes për rigjykim në po atë gjykatë, me tjetër trup gjykues.”*

5. **Kërkuesit, shoqëria “Ndërtim Montim Patos” sh.a. dhe “Rubin Petrol Patos” sh.a.**, i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese me kërkesë për shfuqizimin e vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë dhe paraqesin këto argumente në mbrojtje të pretendimit për cenimin e të drejtës për një proces të rregullt ligjor:

5.1 Kërkuesit nuk kanë pasur dijeni për procesin e rishikimit të zhvilluar në Gjykatën e Lartë, por janë vënë në dijeni rastësisht. Edhe pse Gjykata e Lartë prish vendime gjyqësore të 11 viteve më parë, ajo nuk thërret ligjërisht palët në gjykim, por mjaftohet vetëm me një shpallje, ndërkohë që për personat juridikë duhet të bënte shpallje në Qendrën Kombëtare të Regjistrimit (QKR).

5.2 Gjykata e Lartë ka cenuar parimin e sigurisë juridike. Në kuptim të nenit 445 të Kodit të Procedurës Civile (KPC), pala e paditur duhej t’i provonte Gjykatës së Lartë se, për shkak të pavlefshmërisë së njoftimeve, s’ka qenë në dijeni të procesit gjyqësor. Ky është standardi që duhej të respektohej, në mënyrë që pas 11 vitesh të mos cenohen të drejtat e fituara ligjërisht, dhe gjykata s’duhej të mjaftohej vetëm me pohimin se pala nuk ishte në dijeni të procesit gjyqësor.

5.3 Parimi i sigurisë juridike është cenuar edhe për arsye se nuk është respektuar neni 494 i KPC-së, që jep kuptimin e provës së re.

6. **Subjekti i interesuar, Saimir Vrioni**, parashtroi para Gjykatës, në mënyrë të përmbledhur:

6.1 Kërkesa për rishikim është depozituar në Gjykatën e Lartë brenda afatit 30-ditor, të parashikuar nga neni 496 i KPC-së. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, konstatoi se provat me shkresë, të paraqitura, janë të reja, pasi nuk janë administruar gjatë gjykimit të themelit, dhe kanë rëndësi për zgjidhjen e çështjes.

6.2 Në vendimin objekt rishikimi, gjykata e shkallës së parë e ka mbështetur vendimin e saj edhe në një akt ekspertimi të kryer mbi bazën e provave të paraqitura nga pala paditëse në gjykim, duke qenë se gjykimi është zhvilluar në mungesë të subjekteve të interesuara.

6.3 Subjektet e interesuara kanë marrë dijeni me vonesë për vendimin e gjykatës së shkallës së parë, dhe me marrjen dijeni ata i janë drejtuar me kërkesë Drejtorisë së Përgjithshme të Arkivave të Shtetit, duke i kërkuar të dhëna suplementare për pronësinë e trashëgimlënësit të tyre. Këto dokumente të reja nuk janë përdorur në gjykim, pasi nuk diheshin prej tyre.

6.4 Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, mbi bazën e një gjykimi profesional, të paanshëm dhe objektiv, konstatoi se kërkesa e paraqitur për rishikimin e vendimit të formës së prerë ishte e bazuar dhe vendosi pranimin e saj.

II

A. *Lidhur me legjitimitimin e kërkuesve për t’iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese*

7. Bazuar në nenin 131/f të Kushtetutës, Gjykata Kushtetuese (Gjykata) vendos për gjykimin përfundimtar të ankesave të individit për shkeljen e të drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi ai të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e kësaj të drejte. Gjykata ka theksuar se

juridiksioni kushtetues për shkeljen e të drejtës themelore për një proces të rregullt bëhet i mundur kur kërkuesi shteron mjetet e ankimit pranë gjykatave të sistemit gjyqësor, çka nënkupton që kërkuesi duhet t'i shfrytëzojë, në shkallët e sistemit gjyqësor, të gjitha mjetet e lejueshme dhe mundësitë procedurale për vendosjen në vend të së drejtës të pretenduar. Mjetet ligjore konsiderohen të shteruara kur, në varësi të rrethanave të çështjes, rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi (*shih vendimet nr. 17, datë 18.7.2005; nr. 1, datë 25.1.2010; nr. 17, datë 16.5.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Në këtë kuptim, Gjykata ka vlerësuar se në rastet kur kundërshtohet procesi i rishikimit i zhvilluar në Gjykatën e Lartë, për vetë specifikën e këtij lloj gjykimi, duke qenë se rishikimi është mjet i jashtëzakonshëm dhe vendimi i Gjykatës së Lartë është përfundimtar, kërkuesi nuk ka mjet tjetër për të goditur vendimin që ka pranuar kërkesën për rishikim dhe ka vendosur prishjen e vendimeve gjyqësore të formës së prerë (*shih vendimet nr. 17, datë 18.7.2005; nr. 5, datë 26.1.2007; nr. 6, datë 16.2.2007; nr. 38, datë 5.7.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Për sa më sipër, edhe në lidhje me çështjen konkrete në shqyrtim, Gjykata vlerëson se kërkuessit i kanë shteruar mjetet ligjore, në kuptim të nenit 131/f të Kushtetutës.

B. Lidhur me pretendimin për mosnjoftimin e kërkuessve, nga ana e Gjykatës së Lartë, për procesin e rishikimit

10. Kërkuessit pretendojnë se ata nuk janë njoftuar rregullisht për procesin e rishikimit nga Gjykata e Lartë, e cila nuk ka zbatuar dispozitat procedurale që rregullojnë njoftimin e palëve në gjykim, por është mjaftuar vetëm me një shpallje pranë ambienteve të saj.

11. Gjykata, në jurisprudencën e saj konstante, ka përcaktuar disa standarde kushtetuese, të cilat janë të lidhura nga pikëpamja organike dhe funksionale me njëra-tjetrën në mënyrë të tillë, që cenimi i njërit standard ndikon në mënyrë të pashmangshme në cenimin e të tjerave. Konkretisht, e drejta për t'u njoftuar për një gjykim dhe pjesëmarrja në të është e lidhur me vendimmarrjen e gjykatës, e cila ndikon drejtpërsëdrejti mbi të drejtat subjektive ose interesat e ligjshme të individit. Nga ana tjetër, e drejta për të marrë pjesë në gjykim krijon të njëjtat mundësi, për të paraqitur prova dhe argumente në mbrojtje të interesave vetjake, në raport me palën kundërshtare. E drejta për t'u njoftuar për të marrë pjesë në gjykim, i paraprin të drejtave të tjera, pasi, nëse pala ndërgjyqëse nuk njoftohet për datën dhe orën e seancës, ajo detyrimisht do të gjendet në pamundësi objektive për të ushtruar të drejtat që i garantohen nga neni 42 i Kushtetutës, në kuadrin e një procesi të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 34, datë 3.10.2007; nr. 34, datë 25.7.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Parimi i barazisë së armëve nënkupton se çdokush që është palë në proces duhet të ketë mundësi të barabarta që të paraqesë çështjen e tij dhe se asnjë palë nuk duhet të gëzojë avantazh të konsiderueshëm ndaj palës tjetër, por duhet të përcaktohet një ekuilibër i drejtë mes palëve. E drejta për të marrë pjesë në gjykim nuk duhet konsideruar si një e drejtë formale, ku palëve t'u garantohet thjesht prania fizike gjatë procesit civil, por, përkundrazi, duhet që legjislacioni procedural në radhë të parë, dhe më pas gjyqtari gjatë gjykimit, t'u japin mundësi të barabarta palëve, për të paraqitur argumente dhe prova në mbrojtje të interesave të tyre. Nëse nuk do të ekzistonte barazia e armëve në gjykimin civil, atëherë argumentet e njëres palë do të prevalonin mbi argumentet e palës së cenuar dhe, për rrjedhojë, e drejta për të marrë pjesë në gjykim do të zhvishej nga funksioni i saj kushtetues, për të garantuar një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 19, datë 12.6.2003; nr. 23, datë 8.6.2007; nr. 34, datë 25.7.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Bazuar në këto parime, gjykatës i dalin një sërë detyrash, mes të cilave rëndësi të veçantë merr krijimi i mundësive të barabarta për pjesëmarrjen e palëve apo përfaqësuesve të tyre në proces, si dhe mundësia e deklarimit të tyre për faktet, provat dhe vlerësimet ligjore që janë të lidhura ngushtë me çështjen që shqyrtohet në gjykatë (*shih vendimin nr. 19, datë 12.6.2003 të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Bazuar në nenin 442 të KPC-së, mjetet e ankimit janë: ankimi në gjykatën e apelit, rekursi në Gjykatën e Lartë dhe kërkesa për rishikim. Kërkesa për rishikim përfaqëson një formë të veçantë ankimi, një mjet të jashtëzakonshëm, me anë të të cilit kërkohet rishikimi i një vendimi të formës së prerë të gjykatës. Nëpërmjet këtij mjete ankimi mund të hapet një gjykim i mbyllur në mënyrë përfundimtare nga gjykata. Kërkesa për rishikim ushtrohet për shkaqe që qëndrojnë jashtë procesit të themelit, që do të thotë për fakte, prova, rrethana ose ngjarje për të cilat pala nuk kishte dijeni, nuk ishin vërtetuar gjatë procesit

gjyqësor dhe që kanë ndikuar në dhënien e vendimit në fjalë. Duke qenë një mjet i jashtëzakonshëm, pasi ka për objekt një vendim të formës së prerë, me autoritetin e gjësë së gjykuar, pala e interesuar mund të kërkojë rishikimin e një vendimi gjyqësor vetëm për një numër të kufizuar shkaqesh, të parashikuara shprehimisht nga dispozitat procedurale përkatëse (*shih vendimin nr. 36, datë 26.7.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Duke marrë parasysh natyrën e shqyrtimit të çështjes në rastet e rishikimit, e cila ka të bëjë jo vetëm me konstatimin e fakteve por edhe me vlerësim të tyre, atëherë ky vlerësim duhet të bëhet nga Gjykata e Lartë pasi të ketë zbatuar parimin e barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit në gjykim. Ky moment ka rëndësi sepse nuk mund të prishen vendime gjyqësore të formës së prerë duke prekur standardet e procesit të rregullt ligjor. Kërkesa për rishikim është një mjet ankimi dhe duhet t'i njoftohet palës tjetër sipas rregullave të përgjithshme, aq më tepër që ky mjet përbën në vetvete një kërkesë të re, për të cilën pala e interesuar jo vetëm që nuk ka dijeni, por është akoma nën përfytyrimin e realizimit konkret të së drejtës së fituar (*shih vendimin nr. 17, datë 18.7.2005 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Bazuar në nenin 497 të KPC-së, kërkesa për rishikim paraqitet përpara Gjykatës së Lartë dhe, për shkak të karakteristikave të këtij lloji gjykimi, në këtë rast gjejnë zbatim dispozitat e përgjithshme për njoftimet e palëve dhe nuk procedohet me njoftimin me shpallje, si në rastin e shqyrtimit të rekurseve në seancë gjyqësore. Në këtë kuptim, për njoftimin e personave juridikë gjen zbatim neni 141 i KPC-së, i cili parashikon se: *“Njoftimet për institucionet, ndërmarrjet dhe personat e tjerë juridikë shtetërorë bëhet nëpërmjet dorëzimit të kopjes zyrës së titullarit dhe personave të ngarkuar për të pranuar akte. Njoftimi për personat juridikë joshetërorë bëhet në qendrën e tyre, nëpërmjet dorëzimit të kopjes së aktit përfaqësuesit ose personit të ngarkuar për të marrë njoftimin dhe në mungesë të tyre, një personi tjetër që punon në këtë qendër të personit juridik.”* Në rast se njoftimi për personat juridikë sipas nenit 141 nuk është i mundur, neni 141/a i KPC-së parashikon se ky njoftim bëhet nëpërmjet afishimit të tij pranë adresës së regjistruar në QKR.

16. Nga aktet e dosjes gjyqësore rezulton se për njoftimin e kërkuar është proceduar vetëm me shpallje pranë Gjykatës së Lartë dhe palët nuk janë njoftuar rregullisht sipas dispozitave të lartpërmendura të KPC-së për njoftimet. Këto parregullsi kanë sjellë si pasojë mosmarrjen dijeni të kërkuarit “Rubin Petrol Patos” sh.a., për zhvillimin e këtij procesi gjyqësor, ndërkohë që kërkuar tjetër, shoqëria “Ndërtim Montim Patos” sh.a., edhe pse nuk është njoftuar rregullisht, rezulton të ketë marrë dijeni për procesin dhe ka qenë i pranishëm në të. Në seancën gjyqësore të datës 10.5.2012, para Gjykatës së Lartë është paraqitur vetëm përfaqësuesi i shoqërisë “Ndërtim Montim Patos” sh.a., i cili ka paraqitur kërkesë për shtyrjen e gjykimit, në mënyrë që të njihej me materialet e dosjes gjyqësore. Në seancën e datës 31.5.2012, Kolegji Civil, pasi ka verifikuar paraqitjen e palëve, ka deklaruar se *“u thirr dhe nuk u paraqit pala ndërgjyqëse “Rubin Petrol Patos” sh.a., ka dijeni rregullisht me njoftimin e shpalljes së datës 15.5.2012 dhe shkak për mosparaqitje nuk ka”*. Kolegji Civil, edhe pse nuk kishte garancitë që ky subjekt kishte marrë dijeni efektivisht për procesin dhe kishte zgjedhur vetë të mos paraqitej në seancat gjyqësore, ka vijuar me gjykimin e çështjes ndërkohë që, në aspektin e garantimit të procesit të rregullt gjyqësor, ishte detyrë e Gjykatës së Lartë të merrte të gjitha masat për njoftimin e rregullt të subjekteve që, potencialisht, mund të prekeshin nga ky proces, në mënyrë që të ishin të pranishme në seancë gjyqësore dhe debati gjyqësor të zhvillohej në respektim të parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit.

17. Për sa më sipër, pretendimi i kërkuarit shoqëria “Rubin Petrol Patos” sh.a., për cenimin e parimit të barazisë së armëve në procesin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë, është i bazuar.

C. Lidhur me pretendimin për cenimin e parimit të sigurisë juridike

18. Kërkuar pretendon cenimin e parimit të sigurisë juridike për arsye se, sipas tyre, Gjykata e Lartë nuk ka respektuar dispozitat e nenit 445 të KPC-së, që parashikon prekluzivitetin e ankimit.

19. Në lidhje me këtë pretendim, Gjykata, gjatë votimit të çështjes, nuk arriti shumicën e të gjithë anëtarëve të saj², të kërkuar nga neni 133/2 i Kushtetutës dhe neni 72/2 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 *“Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”*. Në këto kushte, në bazë të nenit 74 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 *“Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës*

² Gjyqtari F. Hoxha votoi për pranimin e kërkesës vetëm për mosnjoftimin e rregullt të palëve nga Gjykata e Lartë.

Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, ky pretendim i kërkuarve refuzohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131, shkronja “F” dhe nenit 134, pika 1, shkronja “g” të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 dhe 77 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Shfuqizimin, si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, të vendimit nr. 00-2012-1815 (292), datë 31.5.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Admir Thanza, Sokol Berberi, Altina Xhoxhaj, Fatmir Hoxha.

Anëtarë kundër: Xhezair Zaganjori, Vladimir Kristo, Vitore Tusha.